

Výklad právních úkonů

Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Vznikne-li o obsahu právního úkonu pochybnost, soud tuto pochybnost odstraní výkladem založeným na tom, že vedle jazykového vyjádření právního úkonu vyjádřeného slovně podrobí zkoumání i vůli jednajících osob.

Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Vznikne-li o obsahu právního úkonu pochybnost, soud tuto pochybnost odstraní výkladem založeným na tom, že vedle jazykového vyjádření právního úkonu vyjádřeného slovně podrobí zkoumání i vůli jednajících osob.

Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Vznikne-li o obsahu právního úkonu pochybnost, soud tuto pochybnost odstraní výkladem založeným na tom, že vedle jazykového vyjádření právního úkonu vyjádřeného slovně podrobí zkoumání i vůli jednajících osob. Jazykové vyjádření právního úkonu musí být nejprve vykládáno prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů), logickými (z hlediska vzájemné návaznosti použitých pojmů) či systematickými (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního úkonu). Kromě toho soud posoudí na základě provedeného dokazování, jaká byla skutečná vůle jednajících v okamžiku, kdy právní úkon učinili, přičemž podmínkou pro přihlídnutí k jejich vůli je to, aby nebyla v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření úkonu. Takto musí soud postupovat i tehdy, interpretují-li účastníci učiněný právní úkon navzájem odlišným způsobem.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2020/2000, ze dne 28.3.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Z. I., společnost s ručením omezeným, proti žalovanému J. Š., o 45.840,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 5 C 37/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. srpna 1999, č. j. 15 Co 448/99 - 32, tak, že dovolání žalobce odmítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Táboře rozsudkem ze dne 30. 10. 1998, č. j. 5 C 37/98 - 20, zamítl žalobu o zaplacení částky 45.840,- Kč s 19 % úrokem od 11. 7. 1995 do zaplacení a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 15. 7.1993 kupní smlouvu ohledně nádobí D-124 Grande, přičemž žalovaný jako kupující se zavázal zaplatit kupní cenu činící celkem 2.390,- DEM ve 24 měsíčních splátkách, z nichž první byla splatná 10. 8. 1993 a poslední dne 10. 7. 1995 s tím, že peněžní ekvivalent v Kč se určí podle kurzovního lístku ČNB dle kurzu valuty-prodej v den splátky.

Účastníci také ujednali, že „v případě zrušení kupní smlouvy ze strany kupujícího je tento povinen zaplatit smluvní pokutu dle § 544 obč. zákoníku ve výši 25 % smluvní ceny zboží “. Dopisy bez data doručené žalobci dne 21.7.1993, dne 27. 8. 1993 a dne 30. 9. 1993 žalovaný „žádal“ o zrušení předmětné smlouvy. Tuto smlouvu posoudil okresní soud jako platně uzavřenou smlouvu kupní, v níž pro kupujícího byla sjednána možnost od ní jednostranně odstoupit. Po zhodnocení provedených důkazů dospěl k závěru, že žalovaný od kupní smlouvy odstoupil, což je zřejmé nejen z jeho dopisů adresovaných žalobci, ale i z obsahu spisu vedeného u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 3 C 88/96, z něhož vyplývá, že žalobce odstoupení od smlouvy ze strany žalovaného akceptoval, když se v tomto řízení domáhal zaplacení smluvní pokuty. Tím došlo ke zrušení smlouvy od počátku (§ 48 odst. 2 obč. zák.) a žalobce se proto nemůže důvodně domáhat zaplacení sjednané kupní ceny.

K odvolání žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 3. 8. 1999, č. j. 15 Co 448/99 - 32, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a zamítl návrh žalobce na připuštění dovolání. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění okresního soudu a ztotožnil se i s jeho závěry právními; za použití výkladového pravidla uvedeného v ust. § 35 odst. 2 obč. zák. shodně se soudem prvního stupně dovedl sjednanou možnost odstoupení od předmětné kupní smlouvy pro kupujícího, čehož žalovaný, jak z provedených důkazů vyplynulo, využil svými dopisy ze dne 27. 8. 1993 a 30. 9. 1993 adresovanými žalobci. Podle názoru odvolacího soudu byl právě takovýto výklad právního úkonu žalovaného právním důvodem, na jehož základě se žalobce domáhal v řízení vedeném u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 3 C 88/96 proti žalovanému zaplacení smluvní pokuty, která je v případě platnosti tohoto ujednání vázána na zánik povinnosti, jejíž splnění bylo zajištěno smluvní pokutou. Při výkladu právního úkonu obsaženého v těchto dopisech vycházel odvolací soud z toho, že vůlí žalovaného bylo jednostranně od kupní smlouvy odstoupit. Proto přisvědčil okresnímu soudu, že nárok žalobce není dán. Své rozhodnutí, ani žádnou z v něm řešených otázek, nepovažoval krajský soud po právní stránce za zásadního významu, a proto návrh žalobce na připuštění dovolání zamítl.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včas dovolání. Přípustnost tohoto mimořádného opravného prostředku dovozuje z ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. a podává jej z důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. Za nesprávné pokládá závěry odvolacího soudu týkající se výkladu právního úkonu obsaženého v dopisech žalovaného doručené mu dne 21. 7. 1993, dne 27. 8. 1993 a dne 30. 9. 1993. Podle názoru dovolatele nesměřoval jazykový projev žalovaného k jednostrannému odstoupení od smlouvy, neboť v takovém případě by použil obrat „ruším“ nebo „odstupuji“, nýbrž tento projev je třeba za použití ust. § 35 odst. 1 vykládat jako návrh na uzavření dohody o odstoupení formou ujednání podle § 48 odst. 1 obč. zák. Proto žalovaný od uzavřené kupní smlouvy neodstoupil, smlouva je nadále platná a uplatněný nárok na plnění z ní je oprávněný. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po přezkoumání věci (§ 242 o.s.ř.) dospěl k závěru, že dovolání v dané věci směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné, jestliže rozhodnutí trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř.

Dovolání je též přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm.a/ o.s.ř.), nebo jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak, než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudem, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 238 odst. 1 písm.b/ o.s.ř.).

Podle § 239 odst. 1 o.s.ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud vyslovil ve výroku svého rozsudku, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Podle § 239 odst. 2 o.s.ř. nevyhoví-li odvolací soudu návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže odvolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

V dané věci není dovolání z hlediska ustanovení § 238 odst. 1 a § 239 odst. 1 o.s.ř. přípustné, neboť dovolání směřuje proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu, aniž by předtím soud prvního stupně ve věci rozhodoval, a - jak vyplývá z výroku napadeného rozhodnutí - návrh na vyslovení přípustnosti dovolání byl odvolacím soudem zamítnut.

V dané věci - kromě důvodů podle § 237 odst. 1 o.s.ř. - lze přípustnost dovolání posuzovat toliko podle § 239 odst. 2 o.s.ř., neboť žalobce podal návrh odvolacímu soudu na vyslovení přípustnosti dovolání, jemuž nebylo vyhověno a proti rozsudku odvolacího soudu podal včas dovolání.

Předpokladem přípustnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. je závěr odvolacího soudu, že napadené rozhodnutí, popř. některá z právních otázek v něm řešených, jež jsou napadeny dovoláním, má po právní stránce zásadní význam.

Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu.

O rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu jde nejen tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí ve věci zásadní význam (tedy nejde o posouzení takové právní otázky, které pro rozhodnutí soudu nebylo určující). Rozhodnutí odvolacího soudu musí současně mít po právní stránce zásadní význam z

hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (mající ale obecný dopad na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů, tj. dovolacího soudu (dříve soudu rozhodujícího o stížnosti pro porušení zákona) a odvolacích soudů nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů. Za otázku zásadního právního významu však nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou judikaturou.

Přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Podle ustanovení § 35 odst. 2 obč. zákoníku právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

Uvedené ustanovení předpokládá, že o obsahu právního úkonu může vzniknout pochybnost, a pro takový případ formuluje výkladová pravidla, která ukládají soudu, aby tyto pochybnosti odstranil výkladem založeným na tom, že vedle jazykového vyjádření právního úkonu vyjádřeného slovně podrobí zkoumání i vůli jednajících osob. Jazykové vyjádření právního úkonu musí být proto nejprve vykládáno prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů, logickými (z hlediska vzájemné návaznosti použitých pojmů) či systematickými (z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního úkonu). Kromě toho soud posoudí na základě provedeného dokazování, jaká byla skutečná vůle jednajícího v okamžiku, kdy právní úkon učinil, přičemž podmínkou pro přihlídnutí k jeho vůli je to, aby nebyla v rozporu s tím, co plyne z jazykového vyjádření úkonu. Takto musí soud postupovat i tehdy, interpretují-li účastníci učiněný právní úkon odlišným způsobem. Interpretace obsahu právního úkonu soudem podle § 35 odst. 2 obč. zákoníku nemůže být považována za nahrazování či měnění již učiněného projevu vůle; použití zákonných výkladových pravidel směřuje pouze k tomu, aby obsah právního úkonu vyjádřeného slovy, byl vyložen v souladu se stavem, který existoval v době, kdy byl právní úkon učiněn.

V posuzovaném případě učinil již soud prvního stupně na základě provedených důkazů (dopisů žalovaného doručené žalobci dne 21. 7. 1993, dne 27. 8. 1993 a dne 30. 9. 1993, účastnické výpovědi žalovaného a obsahu spisu vedeného u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 3 C 88/96) skutkový závěr o tom, že citovanými dopisy vyjádřil žalovaný svoji vůli od uzavřené kupní smlouvy jednostranně odstoupit; ke stejnému skutkovému závěru dospěl i odvolací soud.

S ohledem na výsledky důkazního řízení a rovněž v souvislosti s tím, že žalovaný nezaplatil žádnou splátku kupní ceny a že krátce poté, kdy kupní smlouvu uzavřel, opakovaně „žádal“ žalobce o zrušení kupní smlouvy“, je třeba přisvědčit názoru odvolacího soudu, že žalovaný v dopisech doručených žalobci dne 27. 8. 1993 a dne 30. 9. 1993 projevil vůli (úmysl) směřující k odstoupení od uzavřené kupní smlouvy vedoucí k jejímu zrušení, i když jako právní laik nikoliv zcela přesně; takovýto výklad psaného projevu vůle odpovídá i gramatickému a logickému významu použitých slov („žádám o

zrušení této smlouvy“). V daném případě je tedy tvrzená vůle žalovaného od smlouvy jednostranným právním úkonem odstoupit a dosáhnout zrušení smlouvy v souladu s jazykovým projevem žalovaného ve zmíněných dopisech vyjádřeným a odvolací soudu nepochybil, pokud obsah tohoto projevu vůle žalovaného za použití ust. § 35 odst. 2 obč. zákoníku vyložit tak, že směřoval k odstoupení od smlouvy a k jejímu zrušení, a že žalovaný chtěl dát najevo, že svůj závazek ze smlouvy nehodlá splnit. V souladu s uvedeným vyložil právní úkon žalovaného obsažený ve zmíněných dopisech i žalobce, když na něm požadoval zaplacení smluvní pokuty, jak to vyplývá z obsahu připojeného spisu vedeného u Okresního soudu v Táboře pod sp. zn. 3 C 88/96.

Názor odvolacího soudu na výklad právního úkonu podle § 35 odst. 2 obč. zákoníku za situace, kdy výraz v něm použitý vykládají účastníci smlouvy rozdílně, je správný a je rovněž v souladu s ustálenou judikaturou vztahující se k citovanému ustanovení.

Z uvedeného je zřejmé, že v dané věci nejde o otázku zásadního právního významu ve smyslu shora vymezeném, neboť se nejedná o otázku, která by dosud nebyla judikaturou vyřešena a kterou by odvolací soud řešil odlišně. Podmínky přípustnosti dovolání z hlediska ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. tak nejsou splněny.

Přípustnost dovolání v posuzovaném případě není založena ani z důvodů podle § 237 odst. 1 o.s.ř., neboť dovolatel netvrdí a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by rozsudek odvolacího soudu trpěl některou z vad v tomto ustanovení uvedených.

Nejvyšší soud proto dovolání žalobce odmítl podle § 243b odst. 4, věty první, a § 218 odst. 1 písm.c/ o.s.ř., neboť směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není přípustné.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)